

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 10/1977-78 med anledning av ltm Jan-Erik Lindfors' m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om utredning av förutsättningarna för anläggande av ett krematorium på Åland.

Med anledning av nämnda motion, varöver landstinget inbegärt kulturutskottets utlåtande får utskottet, som i ärendet hört pastor Magnus Bergroth, kyrkorådets ekonomisektions ordförande, byggmästaren Göran Eriksson och kontraktsprosten Thure Eriksson, vördsamt anföra följande.

Utskottet har konstaterat, att intresset för kremering för närvarande är mycket litet på Åland, vilket kan bero på olika faktorer, bl.a. otillräcklig information i ämnet, en kvardröjande konservatism i detta avseende och naturligtvis avsaknaden av ett eget krematorium på Åland. Av 207 avlidna år 1977 kremerades endast 4-5. Eldbegängelseverksamheten utvecklas långsamt men säkert i Finland. År 1976 utfördes sammanlagt 4059 kremeringar, vilket innebar en ökning med 6,5 % jämfört med föregående år. I hela landet har eldbegängelsefrekvensen ökat till 9,1 % av samtliga begravningar. I Helsingfors kremerades år 1976 35,5 % av de avlidna.

De hygieniska skälen för eldbegängelse är uppenbara för alla, även om gravplatserna nu för tiden sköts på ett annat sätt än tidigare. Beträktat som kemisk process sker samma förvandling av den döda kroppen vid både jordbegängelse och eldbegängelse. Skillnaden är bara den tid processen kräver. Några etiska eller teologiska invändningar finns inte.

De avsevärt lägre kostnader för gravplats och årligt underhåll, som följer med eldbegängelsen, betyder väsentliga lättnader för de efterlevande. På lång sikt framträder de ekonomiska synpunkterna även för samhället och kyrkan. Begravningsplatserna och deras skötsel utgör en stor ekonomisk börda och öppning och täckning av kistgravar kan innebära avsevärda praktiska problem för församlingarna. Det vanliga är att församlingarna bygger, äger och underhåller krematorierna. Det förekommer dock även att krematorier innehas av särskilda krematorieföreningar. Krematorieförbundet i Finland anser att man borde sträva till att bygga så många krematorier i landet, att man från varje ort inte skulle ha mer än högst 50 km:s avstånd till närmaste krematorium. Enligt uppgjorda beräkningar blir ett krematorium lönsamt om där förrättas c. 100 kremeringar årligen, vilket innebär att kremeringsfrekvensen borde höjas till c. 50 % om man anlägger ett krematorium på Åland.

Utskottet har erfarit att Mariehamns församling mottagit donationer avsedda för ett krematorium och att avkastningen nu används för att bekosta transporter av avlidna församlingsmedlemmars stoft till krematoriet i Åbo om önskemål därom framställts. Vid varje dödsfall informeras de efterlevande om denna möjlighet. En förutsättning är dock, att den avlidne i livstiden inte uttryckt önskan om begravning utan eldbegängelse. Även övriga församlingar borde enligt utskottets mening överväga att ge bidrag för dylika transportkostnader.

Emedan investeringskostnaden för ett krematorium är relativt stor vore det nödvändigt att samtliga församlingar på Åland samt landskapet och eventuellt även kommunerna skulle delta i byggnadskostnaderna. Ett krematorium är ett allmänt intresse för hela landskapet och man får även räkna med att begravningsväsendet inom en överskådlig framtid kan komma att övergå från församlingarna till samhället. Bildandet av en krematorieförening på Åland skulle otvivelaktigt befrämja intresset för kremering. Till föreningens främsta uppgifter kunde höra att sprida information om eldbegängelse och dess fördelar.

Kulturutskottet anser att problematiken kring frågan om anläggande av ett krematorium på Åland vore betjänt av en närmare utredning även om möjligheterna att realisera projektet kan förefalla orealistiska på kort sikt.

Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget hemställer hos landskapsstyrelsen om verkställande av en allsidig utredning av förutsättningarna för anläggande av ett krematorium på Åland.

Mariehamn den 17 april 1978.

På kulturutskottets vägnar:

Ragna Sanders
ordförande

Bjarne Pettersson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Sanders, viceordföranden Olof M. Jansson, ledamöterna Fagerholm och Öberg samt ersättaren Nylund.